

STORTINGET

Representantforslag 7 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Sylvi Listhaug, Tor André Johnsen og Marius Arion Nilsen

Dokument 8:7 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Sylvi Listhaug, Tor André Johnsen og Marius Arion Nilsen om tiltak for bekjempelse av ungdoms- og gjengkriminalitet

Til Stortinget

Bakgrunn

Det har gjennom de siste årene vært en bekymringsfull utvikling av organisert kriminalitet i Norge, og da særlig i hovedstaden. Dette har utviklet seg dithen at man nå opplever grove voldsepisoder med bruk av våpen i det offentlige rom. Politiet har kommunisert at det i mange av disse tilfellene dreier seg om interne oppgjør i hovedstadens kriminelle miljøer.

Forslagsstillerne mener denne utviklingen må møtes med resolute grep som synliggjør samfunnets nulltoleranse for gjengkriminalitet. Det er tale om alvorlig kriminalitet som undergraver flere samfunnsfunksjoner, og som også er egnet til å skape frykt og utrygghetsfølelse i befolkningen. Det er nødvendig å møte dette samfunnsproblemet med flere virkemidler, som samlet må utgjøre en effektiv respons til denne uønskede utviklingen.

Det første forslaget er innføring av forbudssoner ved dom etter modell av den danske lovgivningen som trådte i kraft 1. juli 2021 om forbud mot deltakelse i nattelivet. Denne lovgivningen ble fremmet i mars 2021 som del av en større trygghetspakke. Den danske loven gir domstolene adgang til å idømme forbud for personer som er dømt for visse former for kriminalitet å fer-

des og ta opphold på serveringssteder over hele landet, samt i definerte nattelivssoner i et nærmere angitt tidsrom. Forslagsstillerne mener det bør være en tilsvarende adgang for norske domstoler til å idømme de som domfelles for gjengrelatert kriminalitet oppholdsforbud i områder som er særlig utsatt for gjengkriminalitet.

Det andre forslaget er innføring av visitasjonssoner. Dette er områder hvor politiet i en tidsavgrenset periode gis hjemmel til å visitere personer for å avdekke våpen. Forslaget innebærer en utvidelse av dagens visitasjonshjemmel i politiloven § 7a. Det foreslås en hjemmel som vil gi adgang til for en tidsavgrenset periode å beslutte våpenvisitasjoner i et nærmere bestemt område. Det pekes herunder på at Danmark allerede har en lovgivning for visitasjonssoner, og at den svenske regjeringsplattformen inneholder et punkt om innføring av slike soner. Forslagsstillerne mener det vil være naturlig å se hen til hvilke løsninger våre naboland har valgt ved utarbeidelsen av det norske regelverket.

Det tredje forslaget er innføring av en straffutmålingsbestemmelse som dobler strafferammen ved gjengrelaterte forbrytelser, etter mønster av bestemmelsen i straffeloven § 79. Den skjerpede straffetrusselen signaliserer samfunnets nulltoleranse for gjengkriminalitet, og vilje til å beskytte de lovlydige borgerne mot den utryggheten gjengkriminalitet skaper i befolkningen.

Det fjerde forslaget er innføring av straffeskjerpelsessioner i områder som er særlig utsatt for gjengrelatert kriminalitet, hvor strafferammene dobles for kriminalitet begått i disse områdene. Det pekes på at man tidligere har hatt tilsvarende geografisk differensiering i straffnivå, herunder for narkotikakriminalitet i områder definert som «det åpne rusmiljøet» i Oslo. Forslagsstillerne mener en slik straffeskjerpelse er et egnet virkemiddel for å skjerme de mest utsatte områdene for de

gjengkriminelles oppgjør, og dermed vil være en effektiv beskyttelse for de som bor i disse områdene.

Det femte forslaget er en kraftig straffeskjerpelse for ulovlig våpenbesittelse. Bruk av våpen er en vesentlig del av den oppblomstrende gjengkriminaliteten. Våpenbruk i det offentlige rom innebærer en økt risiko for at tilfeldige kan bli rammet av de kriminelle oppgjørerne, en risiko som også er egnet til å skape følelser av utrygghet og frykt i befolkningen. Slik forslagsstillerne ser det er det straffeskjerpelse for ulovlig våpenbesittelse en naturlig og hensiktsmessig måte å reagere mot dette på, og da særlig å skjerpe straffemivået for ulovlig våpenbesittelse på offentlig sted. Det foreslås videre at det ved dette arbeidet også vurderes minstenivå for straffutmåling i saker som gjelder ulovlig våpenbesittelse på offentlig sted. Videre bør forarbeidene til ny lovgivning klart og utvetydig uttrykke den politiske viljen til å straffe denne typen kriminalitet strengere enn i dag.

Det sjette forslaget er en revidering av gjeldende straffutmålingsbestemmelse ved idømmelse av fengselsstraff i realkonkurrens. Dette gjelder der en lovbrøtters dømmes til fengselsstraff for flere straffbare handlinger i samme dom, og er regulert i straffeloven § 79. Forslagsstillerne mener dagens ordning med forhøyelse av fengselsstraffen med inntil det dobbelte, men med en øvre begrensning på seks år, innebærer en altfor raus kvantumsrabatt for den som har begått flere straffbare handlinger som pådømmes samtidig. Det fremmes derfor forslag om en ny bestemmelse som innebærer addeiring av straffenivået for de tre strengeste lovbruddene som pådømmes samtidig, før det deretter fastsettes en felles straff etter gjeldende prinsipper for eventuelle øvrige pådømte lovbrudd i samme dom.

Det syvende forslaget er en utredning av det nasjonale handlingsrommet for bruk av fengselsstraff mot personer under 18 år som domfelles for gjengrelatert kriminalitet. Forslagsstillerne mener den eskalerende gjengkriminaliteten er et samfunnsproblem som må møtes med den fulle tyngde av strafferettslige virkemidler, også overfor de gjengkriminelle som er under 18 år. En kraftig og følbar reaksjon vil ha en preventiv effekt for de kriminelle gjengenes rekruttering av mindreårige, og det er slik forslagsstillerne ser det av kritisk viktighet å få stanset gjengenes rekruttering av nye gjengkriminelle. Det bør derfor kartlegges hvor stort det nasjonale handlingsrommet er – innenfor rammene av våre folkerettslige forpliktelser – for anvendelse av fengselsstraff mot personer under 18 år som domfelles for gjengkriminalitet. Ved en slik utredning er det naturlig at det nasjonale handlingsrommet for varetektsfengsling av lovbrøttere under 18 år også kartlegges.

Det åttende forslaget er en avvikling av dagens straffereaksjoner ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, og innføring av en ny straffereaksjon for unge lovbrøttere i form av et lukket institusjonsregime. Forslagsstillerne

mener dagens reaksjonsform, ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, ikke gir en tilstrekkelig følbar reaksjon til at den er effektiv i møte med unge kriminelle, og foreslår følgelig at disse reaksjonsformene avskaffes. Til erstatning foreslås det innføring av et lukket institusjonsregime for domfelte under 18 år.

Det niende forslaget er en reduksjon av den strafferettslige lavalder, fra gjeldende 15 år, jf. straffeloven § 20. De kriminelle gjengene rekrutterer stadig yngre personer for å utføre alvorlige straffbare handlinger. Det må antas at vissheten om den kriminelle lavalder og at personer under 15 år kan gjennomføre straffbare handlinger uten å holdes strafferettslig ansvarlig, er en medvirkende faktor til både at de unge personene rekrutteres og til deres villighet til å utføre handlingen. Det må trekkes en nedre aldersgrense for straffansvar, men utviklingen i gjengkriminaliteten tilsier slik forslagsstillerne ser det at den gjeldende aldersgrensen senkes. Forslagsstillerne mener på den bakgrunn at den strafferettslige lavalderen bør senkes til nivået den lå på frem til 1987, for med det å holde de unge som lar seg verve til gjengkriminalitet ansvarlige.

Det tiende forslaget er opprettelse av et lukket institusjonstilbud for barn under den strafferettslige lavalder som begår gjentatt kriminalitet. De kyniske gjengkriminelle rekrutterer i en ikke ubetydelig utstrekning barn under den kriminelle lavalder til å begå dels alvorlig kriminalitet, som ledd i gjengenes virksomhet. Barn under den kriminelle lavalder kan ikke håndteres i straffesporet, og forslagsstillerne mener at barnevernet har vist seg uegnet til å håndtere denne problematikken. Slik forslagsstillerne ser det står man i dag uten egnede tiltak overfor barn som begår kriminelle handlinger, og det foreslås derfor opprettet et lukket institusjonstilbud for dette segmentet av lovbrøttere.

Det ellefte forslaget er en generell bevæpning av politiet. Forslagsstillerne viser til at dette har vært Fremskrittspartiets politikk i mange år, og det er et standpunkt som de siste ti årene har vært støttet av Politiets Fellesforbund. Dette handler både om å utstyre politiet med de nødvendige virkemidlene for å løse sitt samfunnsoppdrag, og om polititjenestepersonenes egensikkerhet i møte med et kriminalitetsbilde hvor de kriminelle i økende grad er bevæpnet. Forslagsstillerne mener utviklingen i kriminalitetsbildet styrker argumentene for en generell bevæpning av norsk politi.

Det tolvte forslaget er lovgivning som gjør det enklere for påtalemyndigheten å inndra verdier som er anskaffet ved kriminell virksomhet. Forslagsstillerne mener det er avgjørende i kampen mot organisert kriminalitet at verdier som skriver seg fra kriminell virksomhet inndras. Kriminalitet skal ikke lønne seg, og dette signaliseres best ved at alle verdier som er fremskaffet gjennom kriminalitet inndras til fordel for statskassen. Dette har også en side mot de kriminelle gjengenes rekrut-

tering av unge personer, da det er viktig at kriminelle ikke får besitte verdier som er fremskaffet ved kriminelle handlinger og derigjennom skaper et inntrykk av at kriminalitet er lønnsomt.

Det trettende forslaget er etableringen av et hurtigspor i domstolene, for rask pådømmelse av saker der gjerningspersonen var under 18 år på tidspunktet for de handlingene vedkommende er tiltalt for. Forslagsstillerne mener det er viktig at unge lovbrøtere raskt får oppleve samfunnets reaksjon mot kriminell adferd, slik at det ikke fester seg et inntrykk blant unge om at lovbrudd kan begås uten konsekvenser. Rask etterforskning, pådømmelse og straffegjennomføring for unge lovbrøtere er et svært viktig preventivt grep for å synliggjøre hvordan en videre kriminell løpebane vil arte seg for den enkelte.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lovendringer som hjemler idømmelse av forbud mot opphold i bestemte områder i bestemte tidsrom for den som dømmes for gjengrelatert kriminalitet.
2. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre innføring av visitasjonssoner for våpenkontroll.
3. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre innføring av dobbel strafferamme for gjengrelatert kriminalitet.
4. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre en dobling av strafferammen for kriminalitet begått i områder som er særlig utsatt for gjengrelatert kriminalitet.
5. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre en kraftig skjerpelse av straffenivået for ulovlig våpenbesittelse.
6. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre straffutmålingsbestemmelse ved utmåling av fengselsstraff for flere lovbrudd i samme dom, hvor straffen for de tre strengeste forholdene adderes før det eventuelt gis fellesstraff for øvrige pådømte lovbrudd.
7. Stortinget ber regjeringen utrede det nasjonale handlingsrommet for varetektsfengsling og for idømmelse av fengselsstraff for lovbrøtere under 18 år som domfelles for gjengrelatert kriminalitet.
8. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme de nødvendige lovendringsforslag for innføring av et lukket institusjonsregime som straffereaksjon for straffedømte under 18 år, som erstatning for de gjeldende reaksjonsformer ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, som foreslås avviklet.
9. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å senke den kriminelle lavalderen fra 15 år til 14 år, slik den var frem til 1987.
10. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et lukket institusjonstilbud for barn under den strafferettslige lavalder som har begått gjentatte eller alvorlige kriminelle handlinger.
11. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre en generell bevæpning av politiet.
12. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å gjøre det enklere for påtalemyndigheten å inndra verdier som er frembrakt ved kriminelle handlinger.
13. Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre etableringen av et hurtigspor for rask pådømmelse av lovbrudd begått av gjerningspersoner som var under 18 år på handlingstidspunktet.

4. oktober 2023

Per-Willy Amundsen

Sylvi Listhaug

Tor André Johnsen

Marius Arion Nilsen

